Hochlöbl. K.k. Hofbibliothek,
Wien

St. 28. V Gorici, v četvrtek 15. julija 1875. Tečaj V.

„Soča“ izhaja vsak četvrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:
Vse leto . . . . . f. 4.50
Pol leta . . . . . „ 2.30
Četvrt leta . . . . . „ 1.20
„Kmetovalec“ za naročnike Soče Vse l. f. 2.—Pol leta f. 1. Za nenaročnike: Vse leto f. 3.— Pol leta f. 1.60
Pri oznanilih in ravno tako pri *„po slanicah“* se plačuje za navadno tristopno vrsto:
8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ „ 3 krat
Za veče črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternolliju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179 in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenec v Gorici. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Federalizem.

I.

Odpad toliko nemških knezov, ošabnost Napoleona I., ki je hotel vse podjarmiti, in neizmerna nesreča v bojih, vse to je zbudilo nemški narod in kneze, ki so še bolj navdušili narod z obljubo svobode in bodočne edinosti. Konečno je Evropa zmagala velikana, in leta 1815 so nemški zdaj popolnoma neodvisni monarhi podarili narodu glasovito nemško zavezo, ki je države kaj rahlo vezala. Razumeti je ta zavezna oblika le, če se pomisli, da je hotel vsak zaveznik popolnoma ohraniti svojo suvereniteto, majhni knezi, ker so komaj pridobili to toliko zaželjeno neodvisnost, veliki, mogočni ker ne more velevlast vdati se kaki drugi zunanji auktoriteti.

Tej zavezi je pristopilo 34 monarhov in 4 svobodna mesta, ki so bila ljudovlade. Čudno in zavezi nevarno je že samo po sebi bilo, da je pristopilo 5 evropejskih mogočnih držav s svojim nemškim prebivalstvom: Prusija, Angležka, Danemarka in Nizkozemlje in Avstrija, ta tudi z velikim številom Slovanov.

Namen zaveze je bila mednarodna varnost Nemčije in neodvisnost in nedotakljivost posameznih zaveznih držav.

Organ te zaveze je bil zavezni zbor v Frankobrodu, v kateri je vsak zaveznik pošiljal svojega poslanca z ukazom, kako da ima glasovati. Ta zastop se je zbiral v ožje in občne shode. V prvem je glasovalo 17 glasov to je, 11 večih držav je imelo po 1 glas, 27 ostalih pa le 6 glasov po kurijah. V drugem občnem zboru je glasovalo 69 glasov, ker so imele veče države po 4, 3, 2 glasova, 24 majhnih pa vsaka le po 1 glas, to pa ne na podlagi števila državljanov, temuč vsled drugih razmer. V prvem je odločevala nadpolovična večina glasov, v drugem večina dveh tretin, v prevažnih opravilih n. p. o spremenitvi vstave, verskih zadev o bistvenih zaveznih naredbah so obveljali le soglasni sklepi. Rečeno je dalje bilo, da imajo vsi udje enake pravice in Avstrija je imela predsedništvo. Vojna med zavezniki ni bila pripuščena, in prepire med njimi je razsojeval odbor iz občnega zbora. Dovolili so, da sme Nemec zemljišca podedovati tudi v drugih nemških državah, tudi se preseljevati brez posebnega davka, in stopiti v državne službe v druge zavezne države. Obljubili so med državami svobodno trgovanje in brodarstvo, pa ne izpeljali. Obljubili so, deželne vstave pa le v obče, zato so nekatere dežele kmali dobile vstavo, prva: Nasau, Veimar, Würtenberg, druge kasnej, druge nikdar. Skupne vlade nijso te države imele in tudi nebi je bile trpele. Sploh so se v Frankobrodu le poredkoma soglasno zedinili, le leta 1819 so v Karlovih Varih monarhi se hitro zedinili v tem, da so obljubljeno tiskovno svobodo začasno za 5 let vstavili, po preteku teh let pa provizorj ne odstranili. Vendar se nijso svobodna mesta za to mnogo brigale, in v Hamburgu in. p. so tiskali, kar so pisatelji hoteli. Censura nij bila povsod enako stroga, in samo v Avstriji naj ostrejša.

Kar je središče potrebovalo denarja tirjalo se je po sklepu od posameznih vlad. Odločeno je bilo natanjko, koliko vojakov mora v potrebi vsaka država poslati v skupno vojsko, in za slučaj vojne je središče imenovalo zaveznega, vojskovodjo. Pogedbe z zunjanimi je smela vsaka država sklepati, in svoje poslance pri drugih imeti.

Tej zavezni ustavi so Nemci očitali, da nijma prave postavodajavne, sodnijske ne izvrševavne moči. To je res; ali to ne more drugače biti ker no morejo vladarji podložni in ob enem popolnoma neodvisni biti.

Ta zaveza držav ali monarhov je bolj varovala njih interesov, in nekatere dežele so razcvetele kakor nikdar poprej. Celota je bila sicer jako slabotna, toda zboljšalo bi se bilo vse, ko bi se bila skupna pogodba natanjko izvrševala. Welker pravi: Politična sistema je toliko močneja in v notranjih ali zunajnih nevarnostih nerazrušljiva, kolikor bolj je vedno svojemu bistvu zvesta, je harmonično zložena, in kolikor bolj se prilega čutom in pravicam naroda.

Nemški narod je črtil to zavezo, in želel je, da bi bil tudi on po poslancih v središči zastopan, da bi se zaveza, držav spremenila v zavezno državo. Leta 1848 se je to poskusilo, ali posrečilo se nij. Naš cesar je po Schmerlingovi ideji nasvetoval tudi neko spremenitev, toda Prusija nij prišla v zbor. Leto 1866 je pa izključilo Avstrijo iz zaveze, Prusija je stopila na čelo, in leta 1871 v Versailles se je pruski kralj Vilhelm proglasil cesarja nemškega s to skupno ustavo:

I. Zaveza obsega 26 držav skoro samih Nemcev. Država ima postavodajavno oblast na podlagi ustave, in državne postave imajo predstvo pred deželnimi postavami. Državnemu postavodajanju in nadzorovanju so prihranjene te skupne zadeve: 1. Odločbe o preseljevanji iz ene zavezne dežele v drugo, o domovinstvu in državljanstvu, o zadevah potnih listov in tujcev sploh, o obrtniji in preselevanji v zunanje države. 2. Vse kar zadeva colnino, trgovino, miro in težo. 3. Davke za skupne potrebe, denarstvo, glavne odločbe o izdajanji papirnatega denarja in o osnovanji bank. 4. Patente o znajdbah, in varstvo duševne lastnine. 5. Skupno varstvo nemškega trgovanja in brodarstva na tujem, skupno zastopanje po konzulih, 6. Železnice, državne ceste in struge, pošte, telegrafi. 7. Odločbe o vzajemnem izvrševanji civilnih sodeb, o reševanji uradnih dopisov, o poverjevanji javnih spisov. 8. Skupno postavodajanje o pogodbah, o kazenskem, trgovskem in menjičnem pravu in o sodnijskem postopanji. 9. Državno vojaštvo in vojno mornarstvo. 10. Policija o zdravilstvu ljudi in živine. 11. Odločbe o tiskovanji in o društvih.

II. Državne postave izdajati tiče dvema zboroma, zaveznemu svetu in državnemu zboru, v katerih odločuje nadpolovična večina glasov razun nekaj slučajev.

V zaveznem svetu sedijo poslanci zaveznikov (vlad). Prusija ima 17 glasov, Bavarija 6, Saksonija 4, Virtenberško 4, Badensko in Hesija po 3, Šverin 2 glasova ostali po 1 glas, vsi skupej 58 glasov. Za vsako sesijo izvolè se stalni odseki, v tem za zunanja opravila so stalno zastopani Bavarija, Saksonija pa Virtenberško, prva predseduje.

Predsednik zaveze je kralj Pruski z naslovom: „Nemški cesar.“ On zastopa zavezo na vse strani, ima pravice vojno napovedati, mir sklepati, poslance za zunanje države poverjevati in sprejemati, pogodbe sklepati z dovolitvijo državnega sveta in zbora. Cesar imenuje državnega kancelarja, kateri predseduje drž. svetu in vodi opravila. Cesar sklicuje in razpušča oba zbora, sklicati pa ju mora vsako leto. On imenuje in odpušča zavezne uradnike, proglasuje postave in nadzoruje, da se izvrševajo. Vse dotične ukaze ima tudi kancelar podpisati, in je za vse odgovoren. Zavezniki smejo se eksekvirati, državni svet sklene eksekucijo in cesar jo izvrši. Cesar je v vojni in ob času miru povelnik vse vojske na suhem in po morji, on je tudi nadzornik konsulatstva.

Državni zbor ima 382 poslancev, katere izvoli ves narod, 100.000 duš 1 poslanca. Volitve so neposredne,

LISTEK.

Denar. Njegova raba in zloraba.

(Dalje).

Delo je prokletstvo, s kterim je bog človeka blagoslovil.
Göthe.

Uvaživši vse to, mora se reči, da sta pošteni dobiček in prava raba denarja velevažna. Denar, kteri se je pošteno pridobil, predstavlja v resnici, potrpežljivo obrtnost, stanovitni trud, premagano skušnjo, poplačano upanje;—denar, kteri se je dobro uporabil je, dokaz razbornost, previdnosti in zatajevanja samega sebe: prave podlage moškega značaja. Če prav predstavlja denar marsikake reči, ki nijso koristne in ki nijmajo realne vrednosti, predstavlja pa tudi take reči, ki so velevredne: hrano, obleko, dobrostanje, in kar nij menj vredno, nego vse to, spoštovanje do samega sebe in osobno neodvisnost. Tako je za delalca vsaka štednja jez proti potrebi (oskudici), ki mu zagotavlja trdno zaslombo, da zamore z veseljem pričakovati boljših dnij. Človek pa, kteremu je oskudica (potreba) vedno pred nogama odprto brezno, bliža se robstvu. On nij sam svoj gospodar, kajti vedno je v pogibelji, da ne pride pod oblast druzih, da mora prevzeti dolžnosti, kakor mu se nalagajo; in on mora biti vsakakor nekako hlapčevski, ker ne more gledati odprto svetu v obraz, saj ve, da v slabih časih bode moral zaprositi bodisi javne, bodisi privatne miloščine. Ako mu pa delo zmanjka, ne more iti drugam si ga iskat, ker nijma š čem: on je privezan na svojo občino, kakor je prilepljena oštriga na morsko steno; ne more ni potovati ni izseliti se.

Kaj je pa neki potrebno, da si človek pribori stanovitno neodvisnost? Nič druzega nego navadno gospodarstvo. In gospodarstvo ne zahteva ni posebnega poguma, ni posebnih lastnostij. ono zahteva le navadno krepost in sposobnost. Gospodarstvo nij prav za prav nič druzega, nego red, kterega se je držati pri oskrbljevanji domačih zadev. Gospodarstvo je razložil naš božji učitelj s temi le besedami: „I poberite vse ostanke, da se ničesar ne izgubi“ *). Če prav je bil on vsegamogoč, nij se sramoval najmenjših drobtinic; in med tem, ko je množicam odkrival svojo neskončno vsegamogočnost, učil jih je gospodariti, česar vsi toliko potrebujejo.

To pa še nij vse. Gospodarstvo je pa tudi moč odreči si kako sedanje veselje za to, da si človek zagotovi prihodnje dobrote in pod tem predstavlja ono zmago razuma nad prirojenimi nagoni. Gospodarstvo nijma denar za boga, temuč ga smatra za koristnega poslovnika. Ekonomija ali gospodarstvo je hči razboritosti, sestra treznosti, mati svobode. Ona je pred vsem obdržateljica,—obdržateljica poštenosti značaja, domače srečnosti in splošnega dobrostanja. Ona ublažuje jezo in zdražbo, ter zadovoljuje vse ljudi. Po njej postajajo ljudje ljubitelji miru in javne varnosti. Kedar si bodo delalci se svojo obrtnostjo in z gospodarstvom pridobili neodvisnost, ne bodo več nevošljivim očesom gledali na bogastvo druzih in ne bodo več imeli bogastvo za krivico in dražilcem ne bode več mogoče napravljati si političnih kapitalov iz domišljenih nesreč siromašnega ljudstva.

*) Sv. Ivan pogl. VI. vrsta 12.

Malovredno je štediti le za to, da se bogastvo nabira in kopiči, štediti pa za to, da se postane neodvisen, je pravi dokaz moškega značaja, in ta-le krepost, kedar je združena s ciljem uzdrževati in rediti one, ki od nas odvise, je krepost plemenita. Ko je Fran. Horner stopil javno v svet, dal mu je otec njegov ta-le dober svet: Če prav želim, da bodeš živel ugodno, moram ti vendar priporočiti ekonomijo. Ona je krepost, ktera je vsem potrebna, in če prav je paglavci zanićujejo, ona je zjedinjena z neodvisnostjo.

Vsaki bi moral urediti svoje stroške po svojih lastnih močeh. V tem je bitnost poštenja; kajti, ako človek ne zna živeti pošteno od svojega truda in dela svojega, mora vsakakor živeti nepošteno od dela in truda druzih ljudi. Ljudje, ki ne umé pokriti svojih stroškov se svojimi dohodki, in ki druzega ne mislé, nego zadovoljiti svojih strastij, spomnijo se prepozno, koliko da velja prava raba denarja. Če prav po naravi plemenite, so večkrat take nespametne osebe primorane lotiti se kacega zaničljivega dejanja. One zapravljajo tako svoj denar, kakor trate svoj čas. Potezajo menjice na bodoče čase, požró že v naprej svoje prihodne dohodke i tako so primerani vlačiti za sabo celo verigo težkih dolžnostij in dolgov, ki uklepa njih na neodvisnost. Denar, drobiž, kteri marsikteri nepremišljeno potroša, bi bil večkrat podlaga bogatstva in neodvisnosti za celo njihovo živenje. Taki zapravljilci so najhujši sovražniki sami sebi, če prav se nahajajo navadno med onimi, ki tožijo, da je svet sebičen in krivičen. Če pa človek nij pijatelj sam sebi, kako bode on neki zahteval, da mu bodo drugi prijatelji? Dobri gospodarji, če prav so njih dohodki le pičli, zamorejo vendar le večkrat drugim pomagati; raz-

z listki in obravnave javne. Poslanci poslujejo 3 leta, ne smejo sprejeti nobene plače ali odškodbe in so neodgovorni. Ta zbor ima pravico predlagati postave.

Finančni budget se vsako leto sklene, in če nij zadosti ka; nesejo colnine, pošte, telegrafi i.td. morajo dokladati posamezni zavezniki po številu prebivalstva in kancelar razpisuje svote. Zaveza sme tudi se zadolževati.

Prepire med zavezniki ima razsoditi državni svet. Ustava se sme spremeniti po postavodavstvu, vsak predlog se pa zavrže če dobi v državnem svetu 14 nasprotnih glasov. To je cela ustava, ki daje posameznim deželam dovolj svobode in samostalnosti. Bavarija in Virtenberško tudi Badensko ima nekaj izjem pri vojaštvu, pošti, telegrafih in železnicah. Toliko na kratko, zanimiva pa je Nemčija, ki je po tem takem zopet zavezna država, in je jako močna, ker se naslanja na 40. mil. duš in na veliko armado zedinjeno pod povelstvom cesarjevim.

Na podlagi teh razprav, domače zgodovine in domačih ustav, dala bi se, mislimo, načrtati primerna federalna ustava tudi za našo Avstrijo, katera ima bolj ko nobena druga država, primerne elemente za obliko zavezne države, zlasti ker imajo vse kraljevine in dežele enega samega in istega vladarja, in ker je večina čutila, kako hud in nepravičen je centralizem.

Dopisi.

Iz Tolminskega 7. Julija 1875. (Izv. dop.) Prej ko bom nadaljeval o istem presnetem modrejskem klancu, zarad kterega si bo še menda marsikdo rogove iztaknil, vam bom nekaj o naših lokalnih zadevah poročal. Nadejam se tudi, da se bo morda kakšna kukavica oglasila zarad mojega zadnjega članka, in to bi mi bilo prav všečno, ker bi jo potem laže vščipnil.—Naša tolminska čitalnica se je po večkratni odpovedi preselila iz lepe Devetak-ove dvorane v Raimonda Presl-ovo hišo. Zamena ni sicer ugodna, ali ker ni bilo mogoče boljših prostorov dobiti, se je odbor neogibljivim razmeram vdati moral. Zarad tega bo žalibože naš domači oder prej ko ne prisiljen začasno mirovati, in tudi velikih plesov ne bo mogoče več napravljati. O tem se sicer uže laže pomirujemo, akopram so v naši čitalnici še rajše plesali, od kar jih je neki gospod iz medvedove deželе s tem spodbudil, da se je nekda na vprašanje nekega druzega gospoda, ali se bo velikega plesa v čitalnici udeležil, prav klasično in še bolj estetično izrazil: „Ne, v čitalnico ne pojdem, ker tam se shaja mnogo visokih bot, in kder so visoke bote, je tudi dovelj gnoja“.—Da ima ta čudež pravo poetično žilo, ni dvomiti, ali da je tudi kulturonosec, ki ima dolge hlače in kratko pamet, ne boste dolgo vgibali. Mi ne dajamo sicer radi sveta nobenemu, ako bi mu ga pa dali, bi bil ta, naj on rajše pred lastnim pragom pometa, saj bo menda kaj našel, če le dobre očale natakne.— Ve mi nosimo visoke bote, imamo pa tudi dobre sčete, s kterimi si upamo dobro očediti ne samo svoja usta, ampak ako je treba še bolje nabrkane usta onim gospodom, ki tako zaničljivo gledajo na visoke bote.— Od kar je odšel naš jako priljubljeni gospod Winkler, so se naše razmere žalibože na slabo obrnile. Vgnjezdilo se je neko strankarstvo, ki zatira vsak napredek in osnovatelji in izbuditelji tega so ravno tisti, ki bi imeli nad strankami stati in med strankami posredovati. Sicer vemo, zakaj se je to včinilo, in če ravno imajo oni dobre vohune in se celo predrznejo tija nos vtikati, kder bi ga jim lakko en malo odščenili, naj ne mislijo, da nam niso znani njih skriti nameni; ko pride do skrajne borbe, si uže bistrejše v oko pogledamo. — Tuje tice, ki so k nam prifrčale, so tudi eno akomanditno družtvo osnovale. V to društvo ni se ve, da nobeden sprejet, ki ne nosi dolgih hlač, in ne zna saj malo po nemški žlobudrati. Glavni namen tega društva je menda, s skupnimi močmi jesti in piti in semtertje malo „cvikati“. Ali cvikanje ni za vse ljudi, čeravno nosijo dolge hlače. Nekteri znajo predobro „cvikati,“ sploh pa imajo le neumneži veliko srečo pri tej igri, in zatcraj ne vemo, ali se je zastran prvega ali druzega uzroka sedaj opustila ta zabava.—

„Glas“ ima prav, ako imenuje naš lepi trg mali Paris. Marsikaj pariškega se pri nas godi. Naše boterce imajo sedaj veliko šepetanja o tem, da so nekda dalavci na polju enega dne proti mraku videli—Filemona, ki je svojo Baucis po prav romantičnih krajih na sprehod peljal. Romantika pa se dendenes polastuje oženjenih in neoženjenih.

Iz Nabrežine 11. julija. (Izv. dop.) Tudi Nabrežina se je vredno spomnila svojega bivšega, dobrotljivega carja, Ferdinanda I. Akoravno je visoki gospod uže l. 1848. odcaroval, vendar se ga deželani š e ž i v i o spominjajo. Nij torej nikakor res, da dobrotljivost ne najde spomina, najde ga; toda srca so nepopačena, kder ga najde. Včeraj ob 10. uri predp. je bila po Njih Veličanstvu, rajnkem carju avstrijskem, Ferdinandu I. slovesna črna peta maša. Gospod J. Kopriva, tukajšnji postajski vrli predstojnik sè svojimi enako vrlimi, cesarskej hiši, kakor on, v resnici zvesto udanimi uradniki, i se svojimi železničnimi služabniki, bil je pri žalostnej svečenosti navzoč. Pristaviti gre, da je gospod Kopriva ta lep spomin na vzvišenega rajnika uzročil, in on je tudi občinarje z lastnim spisom povabil po županstvu, katero je t a k o j o k r o ž n i c o p o v a s i r a z p o s l a l o. In lejte, ob 9. uri imenovanega dne začne veliki nabrežinski zvon tužno klenkanje. Kakor jaz, gotovo je tudi vsaki občinar čul, da zvonski jezik danes drugače poje ko po navadi. Saj mi, v duševnem položaji dajemo mrtvim stvarem i pomen in imenitnost. Čudno je še to, da kder je bil pisec teh ponižnih vrstic pri kakem posebnem pogrebu ali spominku, je dež lil, kakor bi hotela tudi narava v skupnem sočutji sopraznovati. Tudi tukaj je bilo, i scer tako, da sem se bal, da se ljudje ustrašijo. Vsa druga je bila. Kakor sem omenil, železnični uradniki so prijšli v obilnem številu, potem v paradi žendarmerijski i finančni odsek, občinski odborniki se svojim vrlim županom, veliko gospá od postaje, mnogo občinarjev in občinaric, tako da je bila cerkev, ki nij ravno majhna, sè žalujočimi napolnjena. Nekatere gospè so bile celo v črno oblečene, gospod žel. predstojnik je bil v uniformi, njegovi g. g. uradniki s črnim oblačilom; železnični služabniki v službenej opravi s črnim florom na levej rami. Gospod Franjo Tance, nadepolu organist, sé svojimi spretnimi pevci vred, je storil to, česar bi ne bil človek v hitrici ne mogel še pričakovati. Orgljanje i petje je bilo ginljivo Kaj pa je cerkev storila? G. duhovnik je sv. mašo tako ginljivo pel, da se je žalost iz glasù brala, tako rekši. Sred cerkve je stal mrtvaški tabor, z drazimi svetilniki, kakoršnjih ima menda le Nabrežina na Krasu; vrhu mrtvaškega tabra je stal pozlačeni dvoglavni orel, na straneh krone, na sprednjišči dolg, širok, črnorumen trak i velik živ venec; spredej pred tabrom je štal križ s črnim florom, enako so bile večfuntne sveče okinčane s črnim pajčolanom. H koncu pristavljam še izjavo Nabrežincev: „Dans je praznik.“

Z visokim gospodom smo pokopali one čase, na katere se jih mnogo ozira, ki ne znajo d o b r o s t a r o z d o b r i m n o v i m strinjati, e n a k o d o b r i m. Bili so takrat res idinčni časi, i to do 1848. leta v našej lepej Avstriji. Rajnki visoki gospod je bil dobrotljiv do konca, dosleden v tem. Naj se odprò zlate bukve, v katere zapišemo radovoljnega srcà: *Car Ferdinand I. je bil velik tudi v dobrotljivosti. Naj živi nam v vednem spominu, i živela vsa sprevrla habsburška hiša najčastitljevejša toliko rodom kakor poštenostjo. Avstrija naj živi! Naj živi naš dobrotljivi i viteški car, Franc Josip I., žalujoči pri rakvi vzvišenega mrtveca.*

Bazovica pri Trstu 13. julija 1875. (Izv. dop.) Čudim se, da vlada tako škilavo gleda slovensko zastavo, če ni ene cesarske zraven, mej tem ko smejo grške, nemške, angleške, italijanske, in sploh vseh narodnosti zastave slobodno same viseti po okolici. Koliko ptujih zastav visi po okolici, nobene še ni slavna policija zabranjevala, tudi ne silila avstrijsko tik nje imeti, le slovenska zastava je tako častna, da jo mora avstrijska stražiti ali spremljati.

Čudi se tudi vsak, da ni ta ukaz javno razglašen, ampak le tiho na uho kot pri vojakih „lozenga“ povedan in le tako rečeno ustmeno poročilo. To se ve, ako bi se to javno razglasilo, bi naredilo pri narodu slabi utis in bi bilo dokaz, da nas vlada posebno ljubi. V nedeljo, ko ravno proti domu korakam, videl sem, ko so žandarmi pri sv. Ivanu na višini nekemu krčmarju narodno zastavo ukazali doli potegniti, na nasprotnem griču, kjer je vila „Botacin“, pa je vihrala velikanska nemška tribrojnica črno-belo-rudeča, pa te žandarmi niso zapazili, ali pa imajo veči del žandarmi in policija kratek vid.—Zraven te germanske nižji proti mestu vihrale so razne zastave ptujih narodov, tudi teh noben ni vidil od policije. Pa naj bo uže kakor hoče, vlada nas Slovence pritiska, to jest faktum, pa to ima zopet korist v sebi, da narod sprevidi, kako se mu krivica godi za svojo zvestobo, in kako se pravice z nogami teptajo, ker se izjeme delajo. Domačin je precej puntar, ptujec pa sme vse storiti, kar mu drago. Ako bo dalje tako šlo naprej, se bo zatrl v okolico pravi patrijotizem, gledè katerega se je odlikovala dozdaj okolica.

Narodni okoličan.

Iz **Trsta** 3. julija (Izv. dop.) Ko hodi človek po tržaški okolici, zapazi z veseljem narodno gibanje, napredek in zavednost prostega ljudstva, ktero je do leta 1868 spalo spanje pravičnega (recte: nemarnega in še boljše zanemarjenega.) V tržaškej okolici pa ste dve vasi na skrajni meji in to je na jugu sv. Križ in izhodu Bazovica, za katero mestni magistrat bolje od drugih vasi skrbi in to iz tega uzroka, ker ste naj bolj oddaljeni od Trsta, da bi mislili, da magistrat res iz ljubezni do svojih občinarjev po očetovsko skrbi; pa to je vse kaj druzega, magistrat s tem le svojo domeno vtrduje pri nevednih ljudeh, ker se vedno boji, da pride čas, ko bo okolica tirjala ločitev od mesta. Zato so pa ti ljudje in prebivalci južne vasi jako vneti za magistrat, da celo zavirajo narodno gibanje. Pa časi so spremenljivi in tako se je tudi v sv. Križu dosto spremenilo, kar me je tako veselilo, da se mi je srce radovalo.

Na sv. Petra dan, ko je navadno procesija tam, namesto na sv. telesa dan, vidilo se je uže od daleč vihrati slovensko zastavo; nij bilo skoro verjeti ali vender je bila istina.

Srce se je vsakemu rodoljubu radosti tajalo, ko dospe blizo visokega droga na kterem je visela tribojnica slavjanska, videti krepke zdrave mladenče, lepe postave, kteri so stražili zastavo, kajti mnogim privržencem magistrata je bila trn v peti; ali vse to nič ne pomaga slovenska zemlja je. Hvala Vam Križanski fantje, pokazali ste ta dan, da ste vredni sinovi Slovenije, da ni še zgubljeno vse, požurite se in vedno trdni ostanite na braniku za omiko in svobodo, ne poslušajte starih zagrizencev in magistratovih klečeplazev, bodite Slovenci, a ne podlaga tujčevi peti.

Hvalo vam še enkrat izreče narod celi, da ste se probudili iz narodnega spanja, bodite ponosni, in ne delajte kot vaši stari strahopetci, in ne mislite, da Vam bo magistrat kaj dal zastonj, k večemu imate od njega silno visoki užitni davek, kar je za vas čisto nepotrebno, ker ste oddaljeni od mesta.

Posebno pa priporočam vam, Križanski fantje, lepo slovensko petje, gojite domačo pesem, ne pokvarjenih laških pesmi, katerim se vsak omikan človek posmehuje, in pošteno uho žalijo. Te vrstice, dragi Križani, sem Vam namenil, da vas zopet obiščem ako ne prej obletnico sv. Petra, da se prepričam vašega rodoljubja in napredka.

Živili Križani!

V Ljubljani 12. julija. (Izv. dop.) (Razškof Widmar.) V saboto ob 5. uri popoldne je razškof dr. Jarnej Widmar zapustil za zmirom Ljubljano in šel v Kranj, kjer si je sezidal lepo hišo, in kjer za stalno ostane. Pri njegovem odhodu ga je čakal stolni kapitel, duhovni stolne cerkve in kakih 50 otrok in trejalk, ktere zadnje so med pričakovanjem ugibale, ali bodo škof še kaj „žegna“ dali, in ali se njim bode v Kranji dobro ali slabo godilo. V obče je bilo mnenje to, da imajo dosti denarja in da se njim toraj ne more slabo goditi. Točno ob 5. uri se je razškof Widmar usedel v svoj voz, zvonovi zazvone in odišel je za zmirom iz Ljubljane.

Gotovo je vredno, da javno mnenje se bavi s tem možem nekoliko, ki je zasedal skozi 14 let stolico ljubljanskega škofa. Dr. Widmar je bil naslednik škofa Anton-a Alojzi-ja Wolfa, moža, ki je bil visoko čišlan in o kterem se po pravici reče, da je skozi desetletja Ljubljano in sploh Kranjsko vladal. Škof Wolf je bil mož, kterega radodarnost je bila skorom reči neomejena in kateri je vedel in znal zastopati svoje visoko častno mesto, kakor to zahteva škofovska čast. Dr. Widmar, po protekciji cesarjeve matere nadvojvodinje Sofije za škofa ljubljanskega imenovan, je prišel 1861 l. v Ljubljano, z veseljem podzravljen, kot rojak in ker smo vsi mislili, da bode veren in vreden naslednik blagega, nepozabljivega Wolfa.

Ko je prišel v Ljubljano bil je sijajno sprejet. Pričakovala ga je šolska mladina, vse korporacije in mnogo ljudstva. Ali komaj je dobro zasedel ljubljanski škofovski sedež, že se je začelo v njegovej palači „uršk o vanje“ prišli so časi, ki bodo, in to smelo rečemo, vedno na nečast ljubljanskej škofiji. Latinski pregovor: Mulier tacet in ecclesiam so popolnem v ljubljanski škofovski palači pozabili, in prvo pa zadnjo odločilno besedo v vsaki stvari je imela zmirom sestra knezoškofa! Precej prvo leto je postal dr. Widmar melanholičen, menda mu je bilo dolgčas po dvorskih krogih, in zmiram je naglaševal, kako teško breme mu je škofijstvo, in da bi bil raje kaplan, kakor škof.

Ravno isto je ponavljal v deželnem zboru kranjskem, kterega obravnav se je skozi dve leti zmirom udeleževal, po tem pa do denašnjega dneva iz njega

---

sipnici in zapravljivci, ki potroše vse, kar si pridobé, ne morejo pa nikdar pomagati svojemu bližnjemu.

Stara prislovica pravi, da prazen žakelj ne more stati po konci. Tudi človek pod butaro dolgov ne more se vzdržati na nogah. Dolgovanje zapelje človeka v marsikako skušnjavo. Ono uničuje spoštovanje, ktero mora človek imeti do samega sebe, ono ga podvrže samovolji njegovega štacunarja in njegovega hlapca, ter ga napravi sužnjega, kajti on ne more več reči, da je sam svoj gospodar in tudi ne more več gledati svetu v obraz. Človek zadolžen je tudi prisiljen legati. Dolžnik je vsakakor primoran izmišljati si različnih izgovorov in vsakovrstnih ugovorov, da potolaži svoje upnike, ter da si tako odloži na neodločen čas izplačilo denarja, kterega dolguje. Lehko je izogniti se prvemu dolgu, a prvi dolg je že skušnjava za drugi, in po nedolgem času se nesrečni dolžnik tako zaplete, da ne ve kam se obrniti z glavo. Imenitni malar Haydon priznava, da je njegov propad začel z dnevom, ko je dobil denarje v zajem.— V njegovem dnevniku se nahajajo velevažne besede: Tu se začenjajo moji dolgovi, kterih nijsem se mogel in kterih ne bom se mogel v celem svojem živenji znebiti. Popis njegovega živenja dokazuje jasno, kako denarne zapletke slabé pamet, vznemirjajo duh in kako človeka ponižujejo. Svet, kterega je on dal nečemu mladenču, ko je ta k marini šel, vredno je tu zabiležiti: „Ne iščiti veselja, ako ga ne morete imeti, nego z dolgom. Ne pravim vam, da nijmate dati nikdar vzajem, le pravim, da ne daste nikdar vzajem, kedar morate s tem kar hočete namreč dati v zajem, kaj izplačiti, nikakor pa ne primajte zajmov.

Dalje prihodnjič.

popolnem izostal. Zmiram je v njegovih govorih, ali je spadalo k stvari ali ne pripovedal, da bode cesarja prosil, naj mu odvzame teško breme škofijstva. Med tem je izgubil pri kranjskem duhovenstvu prav mnogo, dobro se ve kedo je imenoval dekane, fajmoštre, prestavljal kaplane in koperatorje, na dobre ali slabe mesta.

Da je tako večinom samovlastno in krivično ravnanje pri nastavljanji duhovenskih mest provzročilo v deželi mnogo škandala je razumljivo, tem bolj če se ve, da je bila vsemogočna sestra proti vsakemu, kateri se jej nij kljanjal brezobzirno. Gorje vsakemu lemenaterju ali pa kaplanu, ki je prišel na njen index, zgubljen je bil za zmirom, na najslabšem mestu je moral ostati, dokler je bilo mogoče. Marsikateri kaplan in pošten duhoven, ki je imel toliko ponosa, da se nij hotel Urški kljanjati, je v soboto z veseljem uskliknil, da je zdaj hvala Bogu urškovanja za zmirom konec. Kar je razškof Widmar dolgo prerokoval, je pred tremi leti vendar, gotovo na veselje vsega duhovenstva in prebivalstva na kranjskem izvršil, izsprosil je papeža dovoljenje, da odstopi kot ljubljanski škof.

Pa komaj je dovoljenje dobil, uže mu je bilo žal in držal se je škofovskega sedeža ko smola, dokler nis o storili državni poslanci po interpelaciji in potem ministerstvo odločilen korak, da je dr. Pogačarja predlagalo biti škofom ljubljanskim. Kaka je bila situacija v ljubljanskej škofiji med tem časom, to je grozovito. Brez vse discipline je duhovenstvo na Kranjskem bilo in godile so se stvari, ktere v nobeni drugi škofiji ne bi bile mogoče. Posebno zadnji čas, ko so časniki začeli pisati in dokazovati, kako strašno devastira ljubljanski škof boršte v Gornjem gradu na Štajerskem (Oberburg) in vG oričan ah pri Medvodih na Kranjskem, obe grajščini ljubljanske škofije, je splavala po vod še mala mrvica spoštovanja do razškofa. Odgovora proti v „Slovenskem Narodu“ navedenim faktom ni bilo nobenega, toraj vse resnica. Še zmirom je dr. Widmar mislil, da bode ostal do smrti ljubljanski škof, ali motil se je.

Ko je zvedel, da je imenovan dr. Pogačar ljubljanskim škofom, postal je silno jezen in hitro se je poče seliti v Kranj. Stolnemu kapitelnu, ki se je v petek od njega poslovil, je jako osorno čital, da samo on je kriv, da zapusti Ljubljano. Kar se slovenske narodnosti tiče, je bil dr. Widmar zmirom protivnik njen. Storil ni prav nič za narodne zavode, in če se mu je kak krajcer zmuznil z roke, padel je gotovo nemškutarskim društvom. Še nalog, ki ga mu je naložil ranjci blagi škof Wolf, izdati drugi del slovarja v skoraj 15 letih nij izvršil, brigal se je malo za to, kakor sploh za vse, kar je bilo slovenskega. Kako je bilo z njegovo autoriteto, kaže naj bolj to, da so ga začeli po duhovnikih izdržani slovenski listi napadati in to na način, ki je obudil občno pozornost.

No zdaj je šel. Srečen mu pot, mi ga ne bomo nikoli pogrešali. Upamo pa za trdno, da bo njegov stol zasedel m o ž in to je dr. Pogačar, ki bode gotovo povedel starodavni skofovski sedež do prejšne časti in ki bode kot naslednik nepozabljivega škofa Wolfa, vladal ljubljansko škofijo v pravem kršanskem duhu, ki pa ne bode nasprotnik, nego gorki prijatelj svojega, namreč slovenskega naroda!

In v to Bog pomozi!

Iz **Mozirja** na slov. Štajerju. 10. jul. (Izv. dop.) (Zvonjenje zoper točo.) — Vsako leto prinesò razni listi žalostno novico, da je tù in tam strela ubila zvonilca zvonečega pod zvonikom.—„Narod“, „Soča“ in drugi listi so uže večkrat take ljudi svarili, ter govorili o veliki nevarnosti, v katero se podajo, kadar gredo zvonit o hudej uri. — Letošnje žalostne prigodbe po več krajih potrjujejo zopet to.—

Jedva začnejo črni oblaki zbirati se, zakrijati nebo in Jupiter prične bliske zvijati, za prvo dolžnost si šteje „mežnar,“ da teče pod zvonik in zvoni, kar se le dá brez konca in kraja, in v nekaterih krajih gorjé njemu, ako bi opustil zvonenje, in bi takrat toča pala!

Uže o Bahovi vladi bila je izdana postava, vsled katere bi se bila imela ta nevarna navada odpraviti, in zares je mnogo previdnih župnikov zvonenje o hudej uri odpravilo in to po vsi pravici.—Da brez vseh ugovorov—vražnih ljudij nij bilo povsod, je lahko verjeti, a razumni poduk je—vraže premagal.—Ne dà se sicer dokazati, da bi zvonenje strelo na-se vleklo, kakor se tudi ne more trditi, da je zarad zvonenja strela vdarila v kako hišo, katere sicer ne bi bila zadela. Poglavitni uzrok, ki ne dopušča o nevihti zvonenja, je nevarnost, v kateri je zvonilec sam. On je namreč, ko zvoni, v baš tisti nevarnosti, kakor bodalež, ki se skriva o zlem vremeni pod drevo, da bi se „umaknil dežju.“—Strela namreč, najrajše vdarja v visoke stvari, tedaj najrajše v kak stolp ali dervo, in se sploh zelo rada prijemlje kovinskih in mokrih stvarij. Glejte tedaj, očitna je nevarnost, ki preti zvonilcu! Nij čudež dakle, če se marsikteremu zvonilcu trud plača s tem, da ga strela—ubije. Da pak nevarnost, o hudi uri zvoniti ali pod zvonikom ali pod kacim drevesom stati, bolj spoznate, povem Vam, kako da si je slavni Franklin izmislil strelo-ali bliskovod, to je, isti železni rog, ki je izpeljan iz zemlje ob zidu nad streho, da se po njem strela odvodi v zemljo.—Franklin je namreč o hudem vremenu na dolgi niti spustil v zrak zmaja (lintverna) iz papirja narejenega, ki je imel železno pokrilce.—Kar se železo začne blesketati Franklin nit izpusti iz roke, ta hip skoči strelna iskrica iz oblaka v železo in zažge se zmajček z nitjo vred.— Prav tako visoki in mokri zvonik strelo na-se vleče, in večidel gorjè, kdor takrat stoji pod zvonikom!

Nočem naštevati—vraž; ki so sem ter tjà še razstresene mej Slovenci sploh o tem zvonenji; rečem le, dajte jim slovò za vselej, in držite se cerkvenega pomena naših zvonov, kateri nas vabijo le k molitvi, da milostljivi Bog odvrne od nas nesrečo.

V ta namen pa baš nij treba, da bi zvonilec brez konca in kraja in baš sredi nevihte zvonil; zadosta je, da nam le naznani hudo uro, ki se nam bliža in nas opomni prosilne molitve za odvrnjenje hude ure. Vse drugo je prazno in vražno.*)

Politični pregled.

Zadnji teden so se po celi Avstriji brale črne maše za ranjcega cesarja Ferdinanda.—

Na Českem so hoteli Mladočehi uže 6. julija osnovati velikansko slavnost na čast prvemu reformatorju Hus-u, ki je bil sežgan v Kostnici; a vlada je slavnost prepovedala. Vendar pa se zdaj sopet sliši, da bodo Mladočehi slavili ta spomin 15. augusta v Pragi in postavili Hus-u spominek, ki bode spominjal jih stare slave českega naroda v husitski vojski.—

Cesarica Ana, soproga ranjcega cesarja Ferdinanda I., ostane v Pragi in ne pojde v Solnograd, kakor so poročali nekateri listi.- Sliši se, da ne bo dolgo, ko postane kak nadvojvoda namestnik na Českem in ko se bodo začele delati priprave za kronanje našega Cesarja v Pragi.—

Vlak, s katerim se je odpeljal nemški kronprinc iz Dunaja, je pri postaji Haag zadel v drugi težovlak, vsled česar je mašinist ostal mrtev in dve drugi osobi ste bili ranjeni. Lehko bi se bila zgodila še veča nesreča.

Ker so n e m š k e novine tako legale o pritiskanji Italijanov v Dalmaciji, posebno „N. Fr. Pr.,“ so sedaj tudi italijanski listi polni popisov, kako se Italijanom hudo godi. Zarad tega je italijanski minister poslal našemu ministerstvu v tem oziru vprašanje, na katero se je iz Dunaja odgovorilo, da so vsi dotični dopisi bili pretirani in lažnjivi.

Poljski „Dziennik“ pravi Čehom, naj popusté pasivno politiko, po tem se Poljaki ž njimi združijo. —

V Brnu bi bilo te dni kmalo prišlo do velike rabuke; vojaki so uže hoteli streljati na delalce, katerih žene so jim kazale svoje otroke, naj jih postreljajo. Mej delalci in fabrikanti nij mogoče poravnave, oboji se drže strogo svojih tirjatev. Ker je reč nevarna, so v Brnu vojaki zmerom pripravljeni.—

Hrvatski list „Obzor“ se jezi čez Slovence, ker simpatizujejo z Makancem in pravi, da politika Slovencev nijma jasnih ciljev, da so se naši prvaki bali od nekdaj vsacega čina za slovansko solidarnost i. t. d. Res je, da ljubljanski prvaki vganjajo od nekdaj čudno politiko; a večina slovenskega naroda resno želji solidarnosti z Hrvati in bode od svojih zastopnikov zmerom bolj tirjala odločnejše politike v tem obziru.—Na Hrvatskem Makančeva stranka močno raste; oni dan je bil shod te stranke v Bakru; 18. t. m. pa bode v Zagrebu. Volitve na Ogrskem so končane.—Voljenih je 304 vladnih, 17 konservativnih, 30 skrajnih, 14 oppozicijonalnih Sassov in 7 narodnjakov (Slovanov.) Slovani so torej zgubili skoro vse. 3 miljone Slovakov ima samo enega zastopnika. Madjari bodo vsled te zmage postali še bolj oholi in Slovane še močnejše pritiskali, kakor dozdaj. Sreča še, da madjarizem nijma kulturne moči.—

V Hrcegovini se je vnel sopet boj mej Turki in kristjani, vsled česar je poslala tudi Avstrija nekoliko vojakov na mejo.—

Na Srbsko je Avstrija poslala druzega diplomatičnega agenta, kneza Wrede, ki je bil dozdaj pri poslanstvu v Peterburgu, to je nekda znamenje, da hoče naša vlada na jutrovem postopati v soglasju z Rusijo.—

Na Nemškem nekateri listi tožijo, da vlada ne štedi in da se ne ve kam so prišli oni miljardi, ki je Nemška dobila od Francije, sploh se sliši, da se na Nemškem demoralizacija močno širi.—

Na Španjskem so bili Karlisti zadnje čase večkrat tepeni; upanje, je da bodo Karlisti popolnoma obnemogli, ker jih vladna vojska zdaj z vso energijo preganja.—

Na Francoskem je zdaj huda jeza na Bonapartiste, katerih čudne in nevarne spletke je vlada razkrila v parlamentu. Sliši se, da bode narodna skupčina uže kmalo razpuščena.

Razne vesti.

(**K pevskem društvu „Slavec“**) so nadalje kot ustanovniki pristopili gospodje: professor Erjavec, dr. Josip Jakopič, And. Jeglič, dr. Lavrič, dr. A. R. Rojic in profesor Šantelj.—

(**Požar**). Ponedeljek popoludne je bil v bljižnji Podgori ogenj, zgorela sta dva skednja sè žitom in ena pristranska hiša.

Pravijo da so otroci bili sami doma in igraje se s žvepljenkami, to nesrečo prouzročili.

(**Otrok utonil**). Minuli teden je zaradi nemarnosti roditeljev utonil 16 mesečni otrok vrtnarja one židovske palače na Solkanski cesti. Mati je v vrtu delala, mali otrok se je odstranil, šel k ribnjaku in nesrečno v vanj padel. Za nekoliko časa zgreši mati otroka, ga gre iskati, a kako se prestraši zapazivši ga mrtvega v ribnjaku. Sliši se, da je uže dvakrat v oni ribnjak pal in bil rešen, a v tretjo je bila pomoč prepozna.

(**Rojanska čitalnica**) obhaja v nedeljo 18. t. m. sedmo obletnico z g o d b o, p e t j e m, d r a m. i g r o in l o t e r i j o.—Začetek koncerta, pri katerim bode sviral septet 17. peš polka, je o b 4 u r i, začetek besede o b 7 u r i z v e č e r. Za n e u d e vstop 40 n. kr. K tej svečanosti vljudno vabi vse č. g.g. ude in rodoljube

„čitalnični odbor.“—

(**Umor**). V Števerjanu je nedeljo po noči umoril sin necega premožnega posestnika sina ubozega kolona. Bila sta uže mnogo časa v sovraštvu, nedeljo se skregata v neki krčmi in 19 letni umorilec zabode svojega 24 letnega nasprotnika tako nesrečno, da je po sprejetji sv. olja v hudih bolečinah umrl. Morilca je lastni oče v ponedeljek v Gorici sodniji izročil.

(**Kako nekateri župani nemškutarijo pa laškutarijo.**) Nek mladeneč iz Brd pride do zdravnika dr. R. v Gorico po neko spričevalo; dr. R. mu ga napravi v slovenskem jeziku; a župan in vikarij v Štverjanu sta na to spričevalo potrdila v nemškem jeziku to, kar je rodoljubni g. zdravnik napisal v domačem jeziku. Nekdo je vprašal po uzroku te nedoslednosti, na kar mu je bilo rečeno, da gosposka bolje razumi nemško. — V „Glasu“ je nekdo pohvalil tajnika K. iz K., da vse slovensko piše in prav ta tajnik je napisal ono nemško potrjilo na slovensko spričevalo.

Če zdravnik slovensko piše, pa slovenska županstva in vikarij mu nasprotvajo, kam pridemo?! V Grgarji sem te dni videl na hiši župana eno tablo „Vendita tabacco“, kakor bi bil Grgar na Italijanskem; županski pečat grgarski je pa nemški: „Gemeindeamt Gargaro.“—Kaka doslednost, kaka zavest in kako rodoljubje je to?!

Poročilo

ob občnem zboru političnega društva „Edinost“ za tržaško okolico pri Sv. Ivanu 11. julija.

Predsednje J. N a b e r g o j, zapisuje J. D o l i n a r, vlado zastopa komisar V i d i c, nazočih blizo 60 udov. Podpredsednik N a d l i š e k naznani, da je odbor v zadnji seji izvolil za predsednika g. Nabergoja, kar nazoči na znanje jemljejo sè živioklici. N a b e r g o j se na kratko pa jedrnato zahvali za skazano mu čast dostavši, da je zarad mnogih opravil le težko prevzel to breme, po tem pa odpre debato o I. točki dnevnega reda. K besedi se prvi oglasi g. T r o b e c in nasvetuje, da gledé na storjene priprave in objave naj bi se vendar izdajal lastni list in sicer s 1. avgustom počenši.

N a d l i š e k nasvetuje, naj bi se rajši en čas z „Sočo“ poskusilo in če se bo videlo, da „Soča“ ne vstreza, po tem naj se začne še le izdajati lastni list. (Dobro).

P i p a n pravi, da se je enak sklep uže storil na Proseku, da je na vsak način bolj praktično, če se „Soča“ pripozna kot glasilo „Edinosti“ tudi iz ekonomičnega stališča, kajti novega lista bi stal čez 7 soldov vsak iztis, „Soča“ pa bi bilo veliko boljši kup. „Soča“ pa je tednik, tržaški list pa bi izhajal le vsakih 14 dni.—

---

*) Sveta dolžnost vsem inteligentnim ljudem, katerim je dano živeti meju narodom, posebno pa duhovnikom in učiteljem je, da priprostega kmeta skusé prepričati, da zvonenje nesreče ne odvrne. Saj ipak Slovenec ne ostaje več itak trdokorno pri svojih trditbah, a samo j a s n o d o k a z a t i mu je treba, ne pak ga b e g a t i ali celo njegovo nevednost moreda še zlorabiti, kakor je to menda nekdaj storil nekdo v B.....h rekoč kmetom: „Dokler sem jaz pri vas, se vam nij bati toče.“ Ko vender enkrat toča pobije in ga kmetje vsi žalostni prido prašat, zakaj jim nij pomagal, izgovarjal se je, češ, da nij mogel „toče odvrniti“, ker so ga obiskali neki ljudje, kateri so ga bili tako pomotili, da je čisto pozabil, kaj se zunaj godi. Pis.

Nadalje ima „Soča“ sposobno urednijštvo, dosti sodelalcev in je posebno po Primorskem močno razširjen in priljubljen list. V Trstu vsega tega nij; če pa zagotovimo „Soči“ dober obstanek v Trstu, nam naši goriški bratje ta list pripuste in oni ga bodo po tem gotovo izdatno podpirali.— Sočani so pokazali, da so pravi rodoljubi; tudi mi bi morali taki biti in ne bi smeli širiti nesrečnega partikularizma, kateri je pravo prokletstvo Slovanov. Predlaga torej združenje z „Sočo.“

Čestiti Križman se čudi, da se je reč tako zasukala; on je proti združenji z „Sočo“, ker načela „Soče“ se ne strinjajo z načeli „Edinosti“, „Soča“ je liberalna, liberalizem pa je poguben „Soča“ naj prevzame naše načela, pa se bomo z njo združili; kajti boljši nobenega lista, kot slabega. Zraven tega pa bi potrebovali mi tukaj en list, za zdaj le dvakrat na mesec, kesneje tednik. Gledè na vse to podpira Trobčev predlog.

Pipan odgovarja, da so načela „Soče“ tudi načela vsih zavednih tržaških Slovencev, da je še le denes zvedel, da „Edinost“ se ne strinja z geslom: „Vse za narod, omiko in svobodo.“ Kar zadeva sredstva, je resnično, da nam primanjkuje denara pa delalnih moči, kajti le 2 gospoda jaz v Trstu poznam, ki bi bila temu poklicu kos in še ta dva sta vezana. Sočani delajo nesebično za slogo. Žalilo me je, da čest. predgovornik graja „Sočo“, kateri je eden najboljših listov, kar jih je še na Slovenskem izhajalo; jaz bi še kaj povedal pa ozir jemljem na prosto besedo.

Čest. Križman pravi, da nij tako občutljiv, kakor predgovornik, ki ga toži tako rekoč, da ne mara za slogo. „Soča“ zastopa eno stranko, to predgovornik sam pripozna in če bi se mi z „Sočo“ združili, vdali bi se tej stranki.— Da je „Soča“ dobra, o tem se ne bom prepiral, vsak človek ima gledé tega svoj okus, da pa ne pridemo ob veljavo, vstvarimo si svoj list.

Trobec poroča, koliko bi stala „Soča“ in koliko domač časnik.

Dolinar povdarja, da v Trstu nij mnogo duševnih moči in da je potrebno ter dobro, da se napravi pogodba z „Sočo“, katera bo gotovo ugodna in materijalno ložeje dosegljiva, kakor pa lastni časnik, ki bi izhajal le vsakih 14 dni, mej tem ko „Soča“ vsaki 8 dan prinese dosti poučnega berila.

Čest. Križman ne ugovarja temu gledé duševnih moči, kar se pa tiče materijalne strani, bi morali list podpirati iz rodoljubja, da list bo gotovo prav dobro izhajal za zdaj vsakih 14 dni.—

Pipan še enkrat govori za zvezo in vabi ravno nazočega urednika „Soče“, ki je tudi ud „Edinosti“ in kateri je bil od odbora v Trst povabljen, da se izjavi gledé načel „Soče“, po tem pa opominja nazoče, da se ne prenaglijo ter počakajo saj še do konec leta, do katerega časa naj se ali „Soča“ v Trst preseli, ali pa naj se ustanovi nov časnik za vse Primorsko.

Dolenec pravi, da je zdaj primoran govoriti, ker je pozvan in ker se hoče „Soča“ deniti v obtožni stan zarad njenih principov.— Se zadovoljnostjo konštatuje, da je „Soča“ zmerom zvesta ostala v programu izpovedanim načelam in da nij ona kalila miru, pač pa druga stranka, katera je provocirala prepir. — „Soča“ zagovarja načela narodnosti in prave svobode, v verske zadeve se ne meša.— Teh načel bi se moral držati vsak narodnjak, če hočemo dospeti do kakih uspehov. Mej Sočo in tržaškimi Slovenci je bila od prvega začetka, dozdaj še precejšna solidarnost, to hoče podreti nesrečni partikularizem in prav za to smo mi Sočani, v katerih imenu imam čast Vas tukaj pozdravljati, pripravljeni tudi kaj žrtovati, da se le edinost ohrani in da tudi v Trstu ne nastane prepir; prav zarad tega smo Vam nesebično ponujali svoj list kot skupni organ in še celó pripravljeni, smo vdati se Vam tako daleč, da list prenesemo v Trst.— To sem opazil, da lehko vsakdo sodi, kje je rodoljubje, kje sebičnost; sicer pa poskusite z svojim listom, kolikor Vam drago, da le imate zmerom pred očmi korist domovine.

Čest. Križman zanikuje, da bi bila „Soča“ zmerom ostala pri prvotnih načelih, s konca je mirno, pozneje strastno pisala, ne razumi zakaj bi se ravno „Edinost“ morala zediniti z „Sočo“, naj se poprej zediniti obé stranki na Goriškem in naj neha eni ali drugi list.

Dolenec odgovarja, da mu je gledé njegove osobe vse eno, če v Trstu izhaja list ali ne in da je sem prišel le na večkratno vabilo; nadalje pravi, da vsak pazljivi čitatelj „Soče“ ve, da se je ta list zmerom držal enakih načel in da nij nikoli provociral prepir, ampak samo branil svojo stranko in poštene ljudi, katere so drugi začeli strastno napadati,—da Sočani so zmerom pripravljeni zediniti se in spravo narediti, kolikor se more to zgoditi častno in narodnim pa pravim svobodnim načelam primerno.

Požar pravi, da je najboljše če se napravi saj začasno pogodbo se „Sočo“. ker je najboljši list in po njegovem mnenji v duhu časa pisan, tako, da se lehko iz njega zajemlje prav mnogo vsakovrstnega poduka.

Predsednik Nabergoj naznanja, da je z ozirom na uže zadosti dolgo raspravo debata o prvi točki sklenjeno in vabi nazoče, da poprej glasujejo o Trobčevem predlogu, naj se ustanovi časopis v Trstu in naj se po mogočosti začne izdajati vže 1. avgusta. Ta predlog je sprejet z večino glasov, vsled česar pade predlog g. Pipana. (Konec prih.)

Pravila

pevskega društva **„Slavec“** v **Gorici**, osnovanega v spomin prihoda Njegovega Veličanstva, **Frančiška Jožefa I.**, v Gorico dnè 4. aprila 1875.

§. 7. *Dolžnosti udov*

a) pevajočih.

Pevajoči udje imajo se udeleževati pevskih vaj, vsak pri svojem pevskem oddelku. K glavnim (generalnim) poskušnjam se pa shajajo vsi na enem kraji, ki ga odločuje in naznanja odbor od slučaja do slučaja.

b) podpirajočih.

Podpiratelji imajo pospeševati društveno namèr v pervej versti s tem, da redno plačujo odločeni donesek; prizadevajo naj si pa tudi pridobiti društvu novih podpirateljev, pevajočih udov in ustanovnikov.

§. 8

Pevajoči in podpirajoči udje pa morajo na tanjko izpolnovati društvena pravila in sklepe glavnih občnih zborov.

§. 9. *Pristop k društvu.*

Kedor hoče društvu pristopiti, naznani svojo željo pismeno odboru ali pa ustmeno najbližemu društvenemu poverjeniku.

Vsak ud se zapiše v društveno knjigo in prejme sprejemni list, ki mu služi pri vsakej zabavi kot legitimacija. Vsak pevajoč ud dobi za 20 kr. liro kot posebno znamenje, katero mora pri slehernej veselici pripeti na persi.

§. 10. *Izstop iz društva.*

Pevajoč ud naznani svoj izstop pervosedniku. Molče izstopi, kedor se brez opravičenja nij vdeležil treh glavnih poskušenj zaporedoma.

Podpiratelji naznane svoj izstop pismeno odboru. Izstopivši izgubi ud vse društvene pravice.

§. 11. *Vodstvo društva.*

Društvo si izvoli 25 odbornikov, ki je vode. V odboru mora biti najmanj 15 pevajočih udov. Šest odbornikov in v Gorici nastanjenih.

Udje, ki imajo pravico glasovati, si izvole odbor, in sicer takò-le: predsednika in podpredsednika, potem pevovodjo in njegovega namestnika, slednjič ostale odbornike.

Odbor izvoli iz svoje srede tajnika, blagajnika in arhivarja.

Odbor se shaja navadno vsak mesec, da se posvetuje o društvenih zadevah. Pri glasovanji odločuje nadpolovična večina, pri enakosti glasov pa predsednik. Odborovati in sklepati sme vsako število prišlih odbornikov. Zaderžani odborniki mogo izraziti svoje misli o točkah dnevnega reda pismeno.

Odbor sklepa o vseh zadevah, katere nijso prideržane glavnemu občnemu zboru in občnim shodom pevajočih udov.

Odbor sme izključiti takega uda, kateri nasprotuje društvenemu namenu ali ga overa. Nagibov nij mu treba razložiti. Izključeni ud more apelovati na občni zbor. Odbor je odgovoren društvu; posluje eno leto.

§. 12. *Predsednik in podpredsednik.*

Predsednik je društvu na čelu ter je zastopa na zunaj. Predsednik sklicuje glavne občne zbore in napoveduje odborove seje, vodi razprave, nadzoruje glasovanje, naznanja volitvene izide, podpisuje vsa pisma in vse zapisnike.

Predsednik skerbi za lepi red v društvu ter pazi, da se spoštujo društvena pravila.

V prav najnih slučajih, ko predsednik ne more nagloma sklicati odbora, sme po svojej najboljšej vesti kaj odločiti, kar pa mora pri prvej odborovej seji opravičiti. Predsednik ima dolžnost, zdaj pa zdaj pregledati društveno blagajnico.

Vsa opravila in vse dolžnosti predsednikove opravlja podpredsednik, kedar je predsednik zaderžan.

§. 13. *Pevovodja in pevovodjev namestnik.*

Pevovodji gre paziti posebno na to, da se sprejmo v društvo kot pevajoči udje le primerno zmožni pevci.

Pevovodja nasvetuje in prireja najprikladniše napeve, ki se imajo peti pri produkcijah. Koncertom in zabavam sestavlja programe, katere mora predložiti odboru v poterjenje.

Pevovodja predlaga odboru, katerih napevov in muzikalij je društvu treba, ter nadzoruje arhiv.

Pevovodja mora skerbeti, da razpošlje arhivar o pravem času potrebne in odločene napeve pevajočim udom. Da se koncerti in zabave o pravem času naznane vsem udom, za to skrbi odbor.

Kedar je pevovodja zaderžan, prevzema namestnik vse njegovo pravice in dolžnosti.

§. 14. *Tajnik.*

Tajnik opravlja vso pisarijo, piše zapisnike, pisma in vabila, s kratka: tajnik vodi društveno korespondenco. On mora zbirati in zabilježevati vse bolj važne društvene dogodke.

Tajnik mora preskrbeti vse pri glavnem občnem zboru potrebne pismene predloge.

Tajnik vodi imenik, podpisuje s predsednikom vred vsa pisma ter hrani društveni pečat.

Tajnik mora vse odborove obravnave naznaniti sodelujočim udom pri pervem občnem shodu pevajočih udov.

§. 15. *Blagajnik.*

Blagajnik prejema vse doneske in darove ter je hrani v društvenej blagajnici z dotičnimi izkazi vred. Stroške pod 5 gld. izplačuje blagajnik sam na svojo odgovornost. Stroške nad 5 gl., pa sme izplačevati le na podlagi nakaznice podpisane od predsednika. Stroške presegajoče 50 gl. sme dovoliti le občni shod pevajočih udov.

Blagajnik mora predložiti odboru račun vsako četertletje. Blagajnikovi računi morajo biti podpisani tudi od predsednika, tajnika in enega odbornika.

Blagajnik predloži vsako leto glavnemu zboru konečni račun za preteklo in prevdarek za bodoče leto. Glavni občni zbor izvoli 3 pregledovalce (cenzorje), kateri imajo račun prerešetati in po okolnostih ali odobriti ali ovreči.

Če je blagajnik zaderžan, sme si izvoliti namestnika, a mora biti zànj odgovoren.

(Dalje prih.)

Sirovi loj

kupujeta vsaki čas po najviši ceni

Karl Pamperl-ova sina,

Topilnica za loj, svečarija in milarnica, zaloga vžigalnih, svetilnih in maščobnih tvarin

v CELOVCI na Koroškem.

PRODAJA

pravega domačega vina.

Belo Vipavsko od 10 do 12 gol. vedro
Črno Frijulansko „ 14 „ 16 „ „

Dobiva se v drogeriji

Seppenhofer-jevi

na Travniku.

Zavarovalno družtvo Avstro-Ogrsko

„VIKTORIJA“

ustanovljeno leta 1865

Ustanovna glavnica po pravilih . . .	f. 2,000,000—
Vplačani denar	„ 1,000,000—
Reserve na strani	„ 1,419,221.95
Letni dodatki	„ 3,146,082.17

prejemlje po nizki ceni:

a) zavarovanja proti požarom.
b) Zavarovanja na živenje na razne načine.

Podpisano ravnateljstvo naznanja da s 1. junijam je osnovalo v Gorici glavni zastop, katerega je izročila gospodu.

Jožefu Salsa

Prav temu g. Jožefu Salsa se je izročilo tudi glavno nadzorstvo za goriško grofijo, vsled česar so prošeni podzastopniki in zavarovanci, ki so se dozdaj obračali direktno na zastop v Trstu, da se odslej v vsih zadevah obračajo na imenovanega g. J. Salsa.—

Zastop zavarovalnega družtva „VIKTORIJA“

P. F. Tonini. A. Sellen.

Neobhodno potrebno za vsako družino je tekoče

milo Tonequin

(iz smole Tonequin imenovane)

patentirano od c. k vlade obèh državnih polovic, ima v sebi vse **zdravilne moči gladi ter zlepšuje kožo.**

Na tisoče oseb, ki rabijo to lepotično milo je zgubilo sčasoma vse kožne napake, kakor so **zagorelost, pege, kožice, izpake, ležaj mehurčke** nenavadno **rudečost kože** itd. itd. in zadobilo lepo, zdravo elastično **gladko kožo,** kakor je potrebna za **lep teint.** Za otroke, katerih koža je še jako mlada, je to **edino milo,** katero se sme rabiti brez strahu za bodočnost.

V **kopelji** je to milo boljše od vsacega druzega.

Edina zaloga:

W. HENN na Dunaji, Josefstädterstrasse, 53 in dobi se tudi v **renomiranih** prodajalnicah parfumerij po 75 soldov steklenica, v zabojčkih po 3 steklenice f. 1.80 in po 6 steklenic f. 3. — Odpošlje se proti predplačilu po pošti ali pa proti povzetju. Prodajalci dobé odstotke (rabat).

Lastnik VIKTOR DOLENEC. Izdavatelj in za uredništvo odgovoren; ALOJZIJ VALENTINČIČ. — Tiskar: PATERNOLLI v Gorici.